

Ponotonon té Anti temanna ae Arana
 "Tiöba" ae té Burseeninan, Are eman
 fiba pokos i druvin proan pokos té fusa
 ni kuitinare i Kiribati Maesaki

Tiöba ae té bursenidran. Eaki ataki pacile
 Anti aei ba Antis té abara, ho e aki ataki
 nabe té boni ma té piri ki are pokos i i Kiribati
 Piki té Anti aei ne i Tabiteuea ironi
 té Aonatá ae Arana Janato. Ao e baneaki-
 naki i ronua Kain Tabiteuea ba Antia.
 As fabeman Aonatá aika a taromauria té
 Oftua ae Koava, i ronua kuitinare nei
 Awai atke a katukaki ironi mati Be-
 diam. Boni Rabin ea ae té kisita mai
 Awai ma tani buokia. Boni Kaini Utiroa
 as Eitá as Teuabu, as Kabuna & Tauma
 a tanu té Aro ni borotitanti. Ao Kain
 Tabiteuea a bane inanon té burseeninan.
 Ao e bo té buaka ae té moani buaka,
 Ao aio buRina :— Emanaina Kabin ea

reoia tabemanu nō bōhi nō uola ana tēke
 tē Atua na kon tē Kawa ae aringi Temanoku
 Ao Kain tē Kawa arei a ki peko ni kabare
 iroia mani kareoa ke lati ni buakake na-
 Roia titinare like hao ai tē Katemua arei
 ni Kawarie. Ao a opī ao reoia tabeman
 a pīela, ao a uoti neko burauinian ake
 Kāna pebatan Tiōba, Ao nō te eataki tē bai
 arei, Ao e tabekari tē buaka, bai tē Tabati.
 A ki atua ana kotaiki Kabū, ao a tāne bae
 a roko tē buaka; Ao e Kea aia bai ni buakake
 Ao a utakina tē manu, ma tē īaoñes ha
 pu Ran Ana kotaiki Tiōba, ao a Rauka
 tē kātaroa, ao a tokani Kai Kristian.
 Ao ea manu bo tē Kanoua ni buaka, eo
 a bane ni bolaki Kain Aro a ika noua
 ae tē brotitanti ao Dua kotaiki Tiōba.
 Bon tē buaka aei ae Ran an e tē, ee a
 bane iai nō tīriāki ana kotaiki Tiōba.
 E tēi tē atibu arei, ba Kanurinian tokani
 Kain Uean tē Atua.

Taki tokin ururinaki té buaka arei ni
Kerokoe n boi aikai.

Tuotaki té Ahi arei ironu té Amata
lémanna ae arana Jeanniño ae Kain Omoto
ba e borau nako Fabitenea, ao e notia nako
Omotoe eo Bon eo Nikunan, ao tak e butá ba
e na faromania ki. So ea moa ni bali Kaina
i Nikunan, ao e qiki ba uakoraki Kain
Nikunan ba Brokitanti ao Tioba. Ao eman
piki té buaka; Ao a take ni Katauraoi potaki
aika uakoraki ba Qoqo buaka. Ao aike ea
^{take ni Katauraoi}
~~notkano~~ ao e lei take naba té aine
ni Kristian lémanna, ao e nako n pime-
kan ang potaki Tioba n roule nako
té Kai ore té huraeninan n notia nako,
ao aike ^{ea nako} aia Kai, ao a tais ba e a
notaki nako, ao a uanao ni buri nako.
Aran té aine arei Hei Tekaruru. Etakute
ponororo ba aki kona baiu na waeia n
laua aia kai. Bon ame faenikaina n
abangakoro nako.

Kalea ki nō te kawa leūana

Arimoa moe nā anaki i man An-An ce tēsto.
 Ke tē Ilei, tuo 3/Ke 4, ao e rountaki bureenā
 Ao e botāki ni ka breaki nō te kai; Ao e
 iuotaki tāiani bonobono ni kateāki, ao ea
 unika ki naba tē kai are tē bureeninan i
Nu Kana. Ao a bane utu ni kanakor
 tē ben ae kakā 3 nā Kana e roko tē Hamaka-
 ine; Ao 6 Hamakaina ni kanakor aia ben
 ae 03, ao a bobotā tē ben prei iān tē buree-
 ninan. E aronaki tē bo are a botāki iei
 tē ben are e Kalea ki iai tē bureeninan
 ha tē Bānolā. Etabuaki tē ben arei
 nā anaki tē Janena, ao are e kannu ena
 pale.

A ki tokī ni kanenei ni boi aika
 a kariaiski i ponua n tēromauria Tiōba
 Apoiz nā Kana a kanenei; - Atua utu eua
 tē aina tē kai ae tē bureeninan, ao a ka-
 kenei koraki na ko, ba a ma bane ni
 botāki ni tēn Tiōba are e atonaki ba

le Bañola, Are iai le bonobono iai, 20
le kai ae ababaki ae le bureaumau. 5
Ao nñana anan pokonu mako, 20 te n
le tabo arei, ao a bane ai Kalai aia Kai
ki Katén pinan pinanua, Ao a bane
n lei Domala ni Katobibis bureaumau
akekei; Ao a kantaniua ba ana teronau
Aio kataoan aia Jaromauri:

Le pinoa moa le Anene, ae Kanai:

Ai kiba uamivi li aea
E tñi mo ana manuuri
E bñku le ilí am bai a bue manora
Mumo hea ikitarai luta.

Ta, pua, moru, ake, tima, Ono, ribu,
kiba, tabu.

Tala, puarua, morumoru, ake a
timatima

Oro-oro, riberibu, kibakiba, tabu.

Ao nñana ea bane le Anene anne, ao a
kiana karaoa aia tetero. Ao aei aia
tetaro!

⁶ Aroa tē Amatake Tiōba, tan mun,
Hānataū, mamas, Nei Tio, Nei Bebas
Nei Terinanti, mannei.

Ka kana kanan aei tē moko aei, tē
bate aei, tē kabu aei, tē kēbā aei,
tē beo aei 76.

Ma founakina, tabuna kinai.

Nike ea hā tē tatero aei, ao e laelae. tenar
Kāna mataniwina, bā Ana bane nia
moko. (A Kāmanī kātāraoi tē ai ao tē
moko i main tē teroncuri). Ao ē Re a
tebe nīkairo aia moko, ao a kālubuna
kāko, ao lubuna kāna e kānna
Tiōba, ao i mwin Anne, ao a
bane tē Amatake. Ao ē Re e a bine
tē Amatake, ao a okiri aia kāwa
kāko.

Pōnoronōn Tabuariki

7

Tabuariki Boni kain Samoa. (Boni kain te kāi are kateaki i Samoa are Tekai o Tikuaba are Rabuokaki). Enako mātaki ao e moa Beru, eo e moa te Kāina ae Tebatoa. Gaiein ma Nei Tanna; ao nati Bairiki, ao e iein Bairiki ao Nei Pū, ao e oti Nainindomati, ao e e iein ma Nei Tira, Ao e a maiti ana Kariki.

Ao e aranaki te Kotaki pīka ana Kariki Tabuariki ba St. Tebatoa. Moan te maiti te Koraki aei. Ao e Tanna ko tekina ba Ko na wekia St. Tebatoa, Ao Ko na hifitakina ba Antai aia (ba hafih) ikauia. Ao a na kaohia ia bon Tabuariki.

Ea manā roko te wa tewana mai Samoa ba Wan Matatoka, ao e tolka i am te wa aei te aine ae arana Nei Teiti, ao Tabuariki ea manā iein ma nāie, eo ea manā Kariki, ao e oti Nei Terube,

ao Hei Teomatata, ao a iein aine
aitai ma Hiratata ore datin Hiratā
are Uean Tatava, ao a Kariki Nakai
ao e oti Tekāi ironu Hei Terube, ao
e oti Beia ironu Hei Teomatata.

Beia & Tekāi, Boni Gāia ake a ma
hāna kīanī ake a moana Norouhi a
Ania Hei Teuveneri.

Za hāna iein dabu Tabuariki ma
Hei Nimanua, ae manea Tentabutorū
Nani Kaina, Yamumuri, ae lō wa ae
dako bai Tamo, e kilāna Tabuariki
i Bern, ao ea iria marina n tokan
kē-wa nako Maiana, ao e bui iei,
ao aran Hatina Fauntéanī, ao e iein
ma Hei Teoruru ao e oti Temanaia
ao e iein ma Hei Kalesi dinen Bern.
(ma e nako kīanī Temanaia nukera kmo
Fauntéanī)

Goti Tewcianti e bo Tewcianti ma Atahua
 ao Tambea, ao e oti Kain te Bakoa ae
 te Kaina ee maiti.

Tebakoa n Nikunan Ciein ~~Baia~~ ae Kain
Tebakoa ni Bern tra ainen Nikunan ae te
 Kawa ae arana Torawt ae Kandoan
 Marikina, ao arana hei Karibannan.
Caanaki Aban hei Karibannan ironni
 Marikina, Ao aran ang Kaina ae
Bon Tebakoa. Ma nana eo iai te Ara
 ae Tebakoa i Nikunan ni Karokoa
 n Kai.

Tebakoa n Onotog. Cieini Koae ae
 Kaini Bern ma ainen ee te S-Tebakoa
 tra ainen Onotog ae hei Thinateao.
 Ao e Kariki, ao a renaki ha S-Tebakoa
 ni Karokoa n Kai, E maiti te Koraki ae.
 (Le piki au Karo mai ronie S-Tebakoa)

Ronotoron Akoa, na Aran Ana tān-lētēka, na Ana Kain Kiriki ni Karokor rokodig moani putinare ae Pilo & Leimaeini aika putinaren Janosq i Nikuman.

Akoia "bon datin Lebaitabu na Mbando, bon tarin Lebaitabu na kai Taburitonoum ao Riki, ao Taburimai. Boni kain Janosq tē Kora Ri aei, ao boni kain tē nako kuaiki aei.

Emena i ronua datin Lebaitabu ae arana Akoa tāri iikai Taburitonoum ao Riki ao Taburimai. Ao a moana Nikuman, ao a ukoda abakin tē ba ba a ma emena i Nikuma, ao a emena nō Kewa ao arana Maniki ba hon hukarao. Ao a Ratukka iai Riki, ao e bolē Maniki ao Punati ba ana bai. Ao Taburimai ea noko ntabo ake i meān ae Tabutoa ao Puribemne, ao e maeke iai.

Ao Taburitonoum ea Nei Akoi a tracta
i NiKumam eo Sabomatā.

Ataber n makonako Taburitonoum ao Akoi
ao e note té amala ae tabe n makonako n
pi-tanake ce arana Naumalā, Boni Kain
tarawa, ao foketora so e makonako i
haroni marawa, ba e Raea ang man
té Ibabā^{Kelō Bububuk} (aranteika) ao e note Nei Akoi
ao ea iei enq hais.

E Kaitihiia Akoi enq buna ce Naumalā i
NiKumam, ao e nako Taburitonoum nako
Sabomatā. Elān-teke hai Akoi ta
buna n té rava ne i NiKumam.

Nkans a rollo i to Iruru n té rava erei, ao
Akoi e bohia n akoi, nkans e bati, ao
e mietis ana Karo ere Riki Taburitonoum
eo Taburimai ba a na bokis.

Taité Kai tēwana se moa ní kakan cīna
ce arana té Moukinikin, boni Ana bai
n abu Naumalā, ao e kabaka i
puribemba ao Tabutoa eo Ruicatā, eaki

Manā manā te kai akei ni kaua ake
i kaiki, bati kewa ai kai.
12

Aron tō Ara ae ~~Akia~~ - Te a koaki, ba
Kioina nū ke eakoaki ironia ana kero
akekei. Ao ei Kariki Akia ironia
Naumala, Tenoku ao Natinium, ao
Teririhe

Rimwi riki ea manā roko te amata
temanna mai loraunq ae orena Betta
ao ea ka kioa malko Naumala na hafina
ake 3, Ao ea manā iein na Akia
ao hafia kore ^{Kekoda} 20 leuai.

Anako hafin ~~Beta~~ Naumala ake
3 ni Kariki n tabo tabena, Ao
hafin Beta na hei Akia ao ar
Kariki i ^{Jaramarawae} ~~Kauanau~~ Ni Kumana
X

Ana Kariki Akoa na Bakoa.

13

Koru buna Teuera - Teuai buna Teuera.
(E Kariki i Tahitaea)

Kiafua buna Peheau

Bakoa ii buna Teraiwete

Kobutikau buna Tefferuru

Teuera,

Teborau

Bakoa iii

Beia buna Lauei. 1870.

Boni Beia are enia ni kawaeraakeia miti
tere aika 2 Atka moa n roko n uola
ang taeku tē Atua nako Nikanan.

Arai titinare kai Tamoa Atka uola
ane taeku tē Atua nako Nikanan.

Lilo ao Teinaeriu. A Kawakinaki
iroun Beia, a maroko n abani
Beia; ao e Karineaki ana teeku Beia
i bukin Ana tan-taeku hei Akoa.

Le matè Beia n Tun 27, 1878.

Ao a kawa kinaki pitinare ironu
Tei Kake (Toteba) ae hatin Beia.

Ao pimwi ero ko Leimie (Loromon)

Ao e hukia Beia ūke e huai ni maté
ba e na nota temanna ba Ana S-
matan, ba e nako temanna, boni
Kain Tabutua Leimie, ao boni Ranta-
bon Beia.

Taramarawu, bon aran ana Keine
Akoi a o a bane ki mene iai Kene
Keriki ma ūko n. Karokoa ni bon
aikai Crine ana tan-tae Ra Akoi
mai rauis ana Koro.

Bai aika e tēn-tēka iai tē Kain
ae Taramarawu: - (1) Etēn-tēka
a 6 ore i kerava (2) Etēn-tēka n
tē raua. (3) Etēn-tēka ni biken
nikunau ni kebanae (4) Etēn-
tēka i rauoi kaneaba ni kebanae

(5) Etān-leetka n tēren lē lelei ni Baneaua
ae Nein Riki.

Tēnia (Tōromon) Boni nāia ae motia lē
kuitinare tēmannu n kamaekka i Tababoa
P nān tirinaki lē kuitinare zo nāia e Kālē
Ana fua aika moa n tūtīri ranoa n tūtīka
tan tūtīri. Ēmatatosa ana leu-leetka i
ranoa lē baneaba, zo a bane amata
hi matua. Lā ana abang ni kabanea
ha ena maeka lē kuitinare iai man
amamareke. Ēbati n rebaken n tētae ni
buotia amata ni Kainia nationi kuitinare
zo e qñanaki mana ba fofobaa, Tōromon.
Ē lei matosa n lē E.K. ni kerokkoq kretēna
ē a matalē Tōromon lē pīki. Tūai 7, 1905
ñkere a boni Kara.

"Ihaboeainina ao Ihaboeboe."

Bon arani kai aika 2 aika a babaki, ao
kai aikai a riki ba kaina amete, ao a
taromauriaki n le kawa ae Mumvui. Niku-
manu i Nikumanu. Kio kekaia :—

Kai aikai boni kai aika Ontima amete
ao a nako mai Samoa, a waki n pinanoru
Marawa ba ana nako Nikumanu, ao a
roko n le kawa ae arana Tabonatān ; ao a
wainio Amalā ba ana nako n tabekia pake
nako Aonleaba, ba a taku ba bon tāiani
kai. Ao atke a ba a taetao kai a kekei !

Aio aia taetao : " Tai tabekia ba tiaki kai kai
ba bon Amalā bat i nako mai ba ti na Kawara
le kawa ae Mumvui."

Ao a kaetka I-Tabonatān ni kānai, "E
mena Mumvui i ~~Nikumanu~~ Nikumanu
Ao kai akekei a manā waki aeko Niku-
manu ike e mena iai Mumvui

Ao oñte a roko kai akekei i Nikumani, ao a roko amate, Ao a onaia taetae naba kai akekei on ai Arona neba netoia I Taboneten Ao a roko kain té kawa ae Mumuri, ao a tibeki pako kai akekei; Ao a katauraosa raoi meni kai akekei ae a na wene iai.

Ao ana té Ba ae boiarara n. Rabiri kai akekei, Ao a bane ni botaki kain té kawa arei ba ana karasa té kimareirei. Ao i mwini arei ao a Karasa Heia ni wene ae a na aki drakauina iai; A Karasa té baté ae qababati ba Heia; Ao a Kaka inanova; Ao a bane n poroko n tataromavria.

A Kaweneaki kai akekei, ao a kabacaki h taian rókaika a bubura, ba a ana aki heia kiri matto.

Ao rimiri e piki té kiri n té kawa ae Mumuri ba ea bua té kawa n té padi ki, Ao kai pikkai; A Moimotiki poia atke'a Kabacaki iai.

8 moti pon Ikeikaboeboe; Ao e binibini
n ewewe n ai Oron té pebone (Raeté) si
buatton té Rei, Ao e tirina té Ai ni Ramateá
Ao ea brat té Rei.

Itó I Kaboeanina e aki kona n ewe-
tako ba abae manana aita Raña tanina-
na n taian ro ma Rain té Bata. Ma
eaki hne ba ea tia ni brat té Rei ironen
I Kaboeboe.

Ao I Kaboeboe gitte ea tia n tirina té
Rei, ao ea maná bii orako tari aeko
Tamoá; Ao e titku i mwina ba ti
I Kaboeanina.

Ea tabe I Kaboeanina n taromaurieki
ma ni Karineaki ironie Rain Mumwii

A bo manoa sonaté ba ana Karineea
I Kaboeanina, Ao zio Karineana :-

N Kana a botaki n Amara ke, man
taromauria, Ao e piei ba a ne kerua
man té Bata; Ma niae are a kerua

as a botiki i rarikina n taromauria,
 mani karinea, ao e karaoa naba te Amatake
 Etei matao n taromauriati te Kai aei,
 ukana iai ae kri ao ana bane ni kanomei
 eroko n taromauria, ko ukana iai te korari ae
 batu ao a bon roko naba n taromauri.

Ukana a oni Rain te kawa anne, a teku
 te roko rabatan Skaboeanina.

O take ba ukana iai reb. te han ae
 Kawakawa irariki Skaboeanina, te o te
 kiri ke te man naki atako natto, punaboni
 bane ni mate. Aoti te domata se ora main
 ukrea roko kilo na Teimaeriu
 ake mitinaren Tamoa, ao e bon taromauri-
 aki neba Skaboeanina.

Ao ukrea mania roko te mitinare ee
 arana Ioane ; ao e aki nia taromau-
 riati Skaboeanina ; Ao ti te Kawakawa
 Rain kuta. Ekan aniae Ioane te
 mitinare, me a tana Rain Mumuri

As ūke ea roko n ana tāi te titinare
ce arane Livas tē titinare kai Tema
ao & bane n atā tē Atua aonatē.

Ma nāie are e a tāi ni bubuti Livas
nātioia te utu arei ba a na Āianna
tē Anti are I Kaboēnia, ao a
kukurei a Āianna.

Lereke tē ^{bouananti} Cons arei ironi Livas ao
Āiannia titinareni Puritē ūke
a roko n Fr. Williams are tē wa tē ie
ce tēneus Aneastina.

As m tē piri ki 1904 peroko ana tē
Misi Janeti ba e na ukou Kotaki tē
kan tē bouananti are I Kaboēnia
(ao boni nāie honorōna aei).

Karakinan té kai are "Tekanawa"

Bon aran té kai ae ababaki ae bubura,
bon ake a manana; Ao iai bai aika a riki
iai ba kainia té Riane ao té kine i aon té
kai arei.

Nike ea ha n uaniae nako kain té kai are
i Samoa are té Kain-Tikuaba; Ao iai
boton té kai arei, Ao boton té kai arei
ea uotia nako maiaki té Romaté ae
arana Tematawarebe, (ae boni kain
naba té kai arei) Ao ea uotia ba (betiana)
wana, Ao e moa nukani Beru, Ao e
rotko n té kainia ae arane Teatiauma
ao e waeratte ni maecta iai; ao té kai arei
e tabekaki ni kawakinaki; Ao aran
té kai arei bon Tekanawa.

Ao Kaini Karonia a tuku ba aia
ikawai té kai arei; Ao a baneakina
n taromauria, mani Karinea; Ao Romate

aika kaimi. Beru a matue, ao a taro-
mauria mani karinea. Nkana iai ae
rei, Ao a bane ni botaki n taromauria tē
Anti Arei.

E a Karaoaki te Amateke iai. A roko
Amata n uole tē Amarete, Ao a Raki i
iaon tē Kai Are Tekanawa, Ao a Ki
(Kanna) kān, ba e na kān tē Anti Arei.

E a niki ni korakora ana tau taekā tē
Kai sei ae Tekanawa, ba a mena iai tē
utu ae Karōoa. E a roko ana tān-tākā
tē Kai sei n le ora i Marawa nākon
tāianī ika. Nkana a taetae Rain tē
Tekanawa, ba e nān kabakaki tē Wan
taekā Kereke a tē ika, Ao a batā, Ao ūkana
e reke tē ika, Ena uoleki ni kakieski
irarikin Tekanawa ba Kanana.

Ten Amarete n tē Amarete Arei, bon
Kaimi. Karōoa
Amata ake ~~amarete a kai~~¹ tān fibgliba
merate iai n tē ea ~~ba~~², n tē pero ae na

akīataki tua baia utum Kesonua, nīke a mai.

Ao nīkana iai tē Ika ae uotaki eo e meoto amona, ēna aki mana uotaki na ko ān Tekanawa; bōc era Katukati ba ana bai ^{Tewieia} Tekanawa, as a na roko Rain tē Raina ae Taumano ba kāna tāhetria ba Kanai Taburinais Tewieia

Ao tē Amarakē ae neke man tē abq a boni katang ba Kanai Tekanawa. Etakuru aki prei ni kanaki bē boni Kanai te bouantanti aei. Baki tutukati aei ni Kanai ake unaine nīkana q roko ni boni. Ao nīkana e ataki ba ea tē ni kanaki nīkeboni, as a tāku eonata ba e Kanai tē Panti

Etei matoa Karineakin tē Kai aei nī taromauriaki, as hi manataki.

Ao nīke e roko tē pūtinare are ~~et~~ Epitāia, as e urua, as e bena! enai nī tē Toia, ba' bain tē tābora ma tē ne hiwene. Lao nī tē pūiki 1878.

A taka Unimane ba ariki aia batakiti
mai Tamoa; so ariki tabeman mai
rouia kain Onoune ke Roro ke Beberiki.

Aikai Koraki aika anako mai Tamoa
aika a kiba ko a manu ko a tebo rian
fari man te Kai are etei i Tamoa are ae
kabuakaki.

1. Tetekete. E kiba niela, ao e titte i Bernu or
te kawa ae arana Keasti, ao ariki ieu
Kaini Keasti. Bon kubu ae maiti te Koraki
aei i anii Bernu, ao ianii Kiribati.
2. Teimone. E kibo rian taro, ao e oti peke
nt kawa ae arana Teimone i Bernu, ao
ariki maiti kain Teimone aika a
manu i Bernu; Ao a maiti kain te Kain
aei atee hi or uamae i an Abanakoro
3. Tematalavarebul. Boni kain neba te
Kai are i Tamoa, ma e toka ni nekoron
te Kai are i Tamoa, ni beibeti neko

meia ki inaromi Marawa. Ao e ouoana
tē kawa ee arana Teakianua

4. Tahurinoum, Piki Tahurinai, A moana
Rikunau, ao a Kariki iai.

5. Teboitabu, Etiku i Tanoano Ao hatin
Rei Atrois, enatto Rikunau, ao e cicin iai
Ao e Kariki iai.

6. Tebok (Tebu) Emoa Te Kawa se Tomauri
Ao e Kariki iai, Ao a oti iai Rain tē kawa
aei, ao atonaki ba Tam Ramauria ake a
matē Konai.

7. Tahurinai. Emoa Beru.

8. BaretoKa Iao Emoa Tarawa.

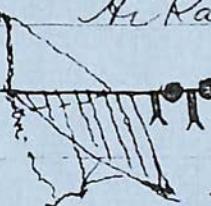
9. NaumKai ao Naura A nation Obanekois
taberao dei Kiribati, Ao a Kariki iai.
Ao iai piki Rain tē Rei Arei, ai Ra a nako
ni Kariki m tabo taberao.

Betonaki Beru ao Tarawa ba Aba(ni)
Kawaij h Konka, Ao a moa n piki iai te
botānaornata.

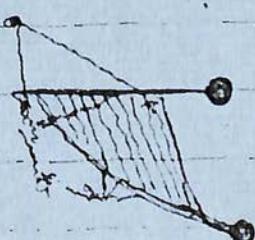
Taiāni man Rīka manim (manua) wā.

Atoa kaina ma aia man, Ao kaina
akanne bon tē botānaomatai maiti ae
rīki mairoun tē batatibis temanna.

Rīki taiāni (manua) man :-

(a) Aia man S-Karōia tē man ae
ao aran tē man ae, Tebou ni Karōia
Ereke tē man ae man tē wa i kōkō
ae manāna mai Tamoa aran tē wa ae,
Testataimoa ac bon wan Teuribaba (ac
Rain kaha tē Kai'are i Tamoa, so Temata-
Warebe, ea rawea naba tē man ae ba a'
na man. Eatona^{na} ki tē man ae ba Katotonā
atum tē aonatē ba Ram Kinean atū
Kanan Teuribaba

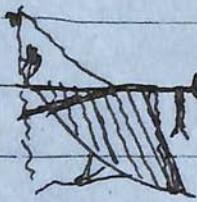

(b) Bon dia man neba S-Karōia
tē man ae. Eatona^{na} ki tē man
ae ba tē Kaitē. Ereke tē
man ae lagidāmaua mairoun Tamoa-

- toa tē tēi, ha anāna Akau ao Tamotua

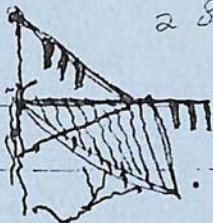
ae tē iKawai, Kaini Karōnōa uakai. Ko a
 Kimoa tē aine eo Nei Tekohu ae hinan
 Tanentōg te tei. Bon iai bun Nei Tekohu be
 Kawabi tē iKawai, maonako Marakei, Ko
 e litonkon buna i hinina ironia Aka
 eo Tanentōg tē iKawai. Ko aia tē man aei
 ba kaniririnaria, bon Kāia ūtun tē ornata
^{Kāia} ba ūtun Aka eo Tanentōg tē iKawai.
 Ēhainaki tē man aei i rauia S.-Karōnōa
 aika aiki mairoum Tanentōg tē tei.

(c)

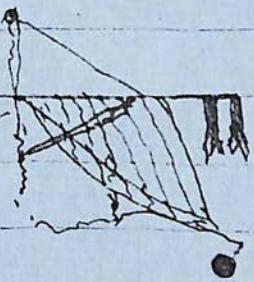
Bon aig man S.-Karōnōa tē man
 aei, Ko aiki bane Kaini Karōnōa
 ni maninna, ba li. Kaini tē Kaina
 ae arana Karōnōa-Pacette
 Pe Aia Aka tē man aei hakon statua ae
 arana Baibuke ba ang man. Ko tē kōrak
 aika Kaini Karōnōa aika aiki mairoum
 Baibuke, bon aig ba tē man aei.

(d)

Bon aig man I-Tebakoa tē
man aei, Aran tē man aei, Bon
Temaro - Tahmariki, ba Neboan
Tahmariki man aikai. Ebati ni bainaki
tē man aei i penaia Kain Kiribati aika
Kain Tebakoa, ba Kumuīan aig kaua
are Tahmariki. E Karoak tē man aei man
taian i kie aika a'parainaki.

(e)

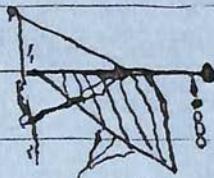

Bon aig man I-Heati tē
man aei. Bon Katoñan batkin
tē man are tē Lake, are Kain
tē Kai are emako mai Tamoa
Tenua batkin tē man arei, ao a baina 2
I-Heati; Ao 1 a baina ba man waia
Kain tē Kaina ae Kumuætoa ae ara-
naki ba tē Piherube tenuana. Eaina
tē aomata temanna ëttoa ai arana.
Bakoa (2) Ao ae inano bon Newen tē
Kaiwa, ba Newen ana Kaiwa Hemita

Are na ko mei Tarawa, ao e moana teaki
 i Bern, are & bon ana teho Teitiaki.

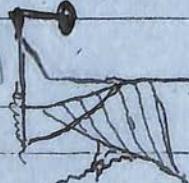
Bon te tia kāwa Nemtā. Ao Koura e a rawe
 a wan Nemtā, ao e boti man atkeki.
Eatonaki te man aei ba kia man S-Keaki

A)

Eatonaki te man aei ba man Be-nuakura. Te bon tēwana ietā
 ao iāna bon Gimtawawa ; Are ietā bon
 bon buraeen te man ae boboteki ; Ao ae iāna
 bon buraeen te man ae liraki ironu
 te aine ni ketotone aron te Gimtawawa
 Ao aio taekana. Eoki bukin te sumtāwa
 wa hakan botona ao e riki te amata
 ae te moan amata sui Benuakura, ao
 a Kawatina te man aei ba Kanuiian
 moan rikia.

(b)

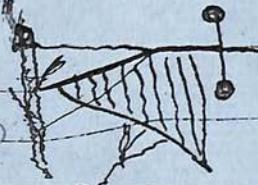

Eatonaki te man aei ba aia
 man S-Kaburara. Erette te
 man aei ironu Neui. E Kateaki te

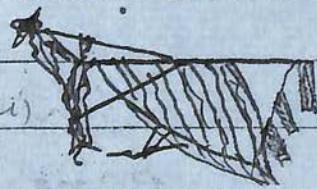
Man aei iaon raman tēwa, ao bon
tē-piri tē-banni ae bobotaki ni kabaeaki
tabon tē-kai. Bon Kamurinān ana
kaiwa are burauv rivina heui. Boni
manen Hemta heici, mae lewea nako
i Marawa i butkin Ana kakan rabakan
ni kaiwa ba ea rimoan naba Hemta, itte
akiri mean mai Tarawa.

E kaiwa heui i nanoni Marawa, ao e aitāra
ma tēwa ae nako mai Tarawa ao Wani
Kotua, ao e boni boni n tē-tai arei, ao
e tineline n tē-rama heui, ao e tāua
ao eataia Kotua ba tē-Amata, ao e
katōka iaon tēwa, ao a borau nako
Nikumarau. Ao Hemta nako Burau.

E Kawakinati tē man aei iaoni Kiribati
i rōnia tē-nū ae riki mai rōnia heui
ba Kamurinān Kamainān aia ikawai,
① Burau tē-piri are kakan iai, ② e
mai iai. ③ Ea tineline n tē-rama
ba e na mai iai.

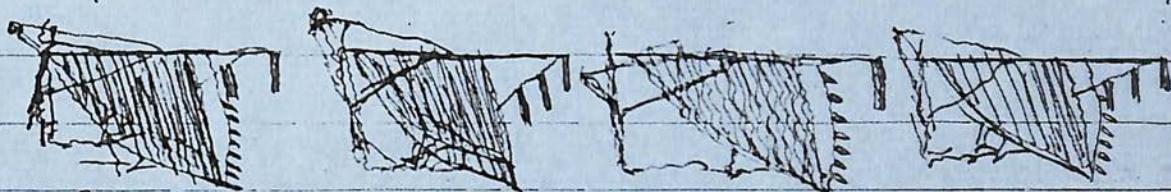

Fran tē man ae i Temataua.
 Bon aia man Kain tē Kaina ae
 arana Tekaoirama. E rete tē man
 ae man tē mi. Tiaki tē man ena utaautua
 ao bon tē man ao ee fiba retke o roto aika
 a rimwi piki. E mi tē domata ae
 arana Kaina ba ea pokos tē domata ae
 aia batatibu I-Tekaoirama ntuania
 ba ena kahaea kē man Kain Tekaoirama i
 oni waia ofo ni Katolica Aroni matan
 te Baith. E kati ni bainaki tē man ae i
 ironia Tekaoirama.

E aranaki tē man ae i ba tē man
 nTāiki. Tenua Aroni Katen
 tē man ae, ba tē Puberube tenua
 ke tē ruberube uoua ke tē ruberube leuana
 ao tē Kaua e na bolaki ma (le) Mintawawa-
 na. Eti bainaki tē man ae i ironia
 I-Tāiki ai Ka uamae natto, aoni Kiribati

Aitkai Aroni manin Tāiki : -

Eaki bavenabvenaki nataua utu natto
te man aei ma a boni bainna naba
Kain Tāiki ni kabane. Ao e boni kina
te man aei i ronua.

Ereke te man aei mairoun tē somata
temianua ūkoq ae arau. Bato Teriaki
ae Kain Tāiki. Enotaki natto Nitumau
ironui Bakoauea, ao eo manā uoleki
natto Bern, Ao e kabutē tabs nako.

Atuaia Kain tē Kaina ae Tāiki bon
tē Baitu. Etahuaki naba ni kakana-
ki i ronua i ritona.

A batu riki bai man aika a tuai
ni Koreati

Kam na Kabaua !

Hai Totamo m. R.

Rongorongo